Valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja turvallisuusjaoston kuuleminen 21.9.2017

EDUSKUNNAN VUODEN 2018 TALOUSARVIOESITYS

Kansliatoimikunta päätti 21.6.2017 hyväksyä eduskunnan vuoden 2018 talousarvioesityksen liitteiden mukaisesti.

1. Yhteenveto eduskunnan pääluokasta 2016-2018 (1 000 €)

	TP 2016	TA 2017	TAE 2018	Muutos % (TAE18-TA17)
Kansanedustajat	21 158	21 639	21 247	-1,8
Kanslian toimintamenot (pl. kansaned. avustajamenot)	47 114	49 233	49 285	+0,1
Kansanedustajien avustajat	7 607	7 591	7 640	+0,6
Peruskorjauksen toimintamenot	4 519	6 893	2 482	-64,0
Peruskorjauksen investointimenot	24 167	44 000	4 000	-90,9
Tietohallinnon kehittämishankkeet	2 092	5 325	4 000	-24,9
Arvonlisäverot	15 168	15 500	6 800	-56,1
Eduskunnan kanslia yhteensä	100 667	128 542	74 207	-42,3
Ryhmäkansliaraha	4 082	4 083	4 083	0,0
Oikeusasiamies Ihmisoikeuskeskus	5 282 529	5 608 593	5 468 593	-2,5 0,0
Ulkopoliittinen instituutti Arvonlisäverot	3 375 211	3 398 210	3 398 220	0,0 +4,8
Valtiontalouden tarkastusvirasto Arvonlisäverot	15 460 617	15 325 590	14 937 590	-2,5 0,0
Pääluokka yhteensä	151 381	179 988	124 743	-30,7

2. Talousarvioesityksen käsittelyvaiheet

Eduskunnan kanslian johtoryhmä käsitteli kanslian toimintayksiköiden talousarvioesityksiä kokouksessaan 15.5.2017. Käsittelyn pohjana toimivat paitsi toimintayksiköiden esitykset, myös kanslian johtoryhmän 20.3.2017 päättämät toimintayksikkökohtaiset kehykset, joihin yksiköiden tuli talousarvioesityksiä laatiessaan pyrkiä. Toimintayksikkökohtaisten kehysten loppusumma vastaa kansliatoimikunnan 23.3.2017 asettamaa kanslian toimintamenojen kehyslukua 49 285 000 euroa. Kahdeksan toimintayksikön esitys oli kehyksen mukainen, seitsemän toimintayksikköä alitti kehyksensä ja kuusi toimintayksikköä ylitti sen. Ylitykset olivat jokaisessa tapauksessa perusteltuja. Johtoryhmä pääsi keskustelussaan yksimieliseen näkemykseen siitä, miten määrärahat kohdennetaan kokonaiskehyksessä pysymiseksi.

Puhemiehen johdolla käydyssä eduskuntaryhmien puheenjohtajien ja kansliatoimikunnan jäsenten talousarvioneuvottelussa 16.5.2017 esitettiin yleiskatsaus tehtyihin talousarvioesityksiin. Eduskunnan yhteydessä toimivat virastot esittelivät omat talousarvioesityksensä. Neuvottelussa todettiin, että ryhmäkansliaraha pidetään vuoden 2017 suuruisena. Muita talousarvioesitysten tasoon liittyviä tarkennusesityksiä ei noussut esiin.

Puhemies päätti merkitä eduskunnan vuoden 2018 talousarvioesityksen tiedoksi 1.6.2017 ja siirtää esityksen käsittelyn kansliatoimikunnan kokoukseen 15.6.2017. Kansliatoimikunta kävi esityksestä yleiskeskustelun 15.6.2017. Asia päätettiin jättää pöydälle 21.6.2017 pidettävään kokoukseen kansanedustajien avustajamenojen sekä Ihmisoikeuskeskuksen ja Ulkopoliittisen instituutin esitysten tarkentamista varten. Eduskunnan yhteistoimintaneuvottelukunta käsitteli talousarvioesityksen kokouksessaan 6.6.2017.

Edellä olevat asiat on otettu huomioon kansliatoimikunnan 21.6.2017 hyväksymässä eduskunnan vuoden 2018 talousarvioesityksessä.

3. Talousarvioesitys pääkohdittain

3.1. Kansanedustajat

Esityksen pohjana on vuoden 2017 edustajapalkkioiden taso. Vuoden 2018 menojen väheneminen johtuu ensisijaisesti työnantajamaksujen alenemisesta sekä edustajien lento- ja junalippujen kustannusten laskevasta trendistä. Toisaalta eduskunnan uusi matkustuspalvelusopimus lisää edustajien matkustukseen kohdistuvia palvelumaksuja.

3.2. Eduskunnan kanslian toimintamenot

Kanslian toimintamenot (pl. kansanedustajien avustajamenot) ovat vuoden 2018 talousarvioesityksessä 49 285 000 euroa. Summa on kansliatoimikunnan asettaman kehyksen mukainen ja vastaa likimain vuoden 2017 talousarvion tasoa.

Kanslian toimintamenoissa suurin menoerä on palkat. Talousarvioesityksessä palkkakulujen (pl. kansanedustajien avustajien palkkakulut) määrä on noin 28,3 milj. euroa. Se on 310 000 euroa eli 1,1 % pienempi kuin vuoden 2017 talousarviossa. Kun vuoden 2018 palkkasummaa verrataan vuoden 2016 tilinpäätökseen, on vuoden 2018 summa 117 000 euroa eli 0,4 % pienempi.

Palkkamenoihin vaikuttaa vähentävästi työnantajamaksujen pieneneminen 1,9 %-yksiköllä vuoden 2017 talousarvioon verrattuna. Henkilöstön lomarahoja leikataan 30 %:lla vuosina 2017-2019 kilpailukykysopimuksen mukaisesti, mikä otettiin huomioon jo vuoden 2017 talousarviossa. Vuonna 2018 työnantajamaksujen pienennys vuoden 2017 talousarvioon verrattuna vähentää eduskunnan kanslian palkkamenoja noin 537 000 eurolla ja lomarahojen leikkaus täysimääräisiin lomarahoihin verrattuna noin 565 000 eurolla.

Näiden palkkamenojen vähennysten ohella joidenkin toimintayksiköiden talousarvioesityksiin sisältyy myös palkkamenojen kasvua toiminta- ja taloussuunnitelmaan perustuen. Eduskuntatalon käyttöönotto vaikuttaa lisäävästi etenkin siivoustoimen ja turvallisuushenkilöstön määrään ja henkilöresursseja palautetaan osittain ennen peruskorjausta olleelle tasolle. Lisäksi tietohallintotoimisto esittää peruskorjausta varten palkatun suunnittelijan vakinaistamista sekä valiokuntasihteeristö määräaikaista tutkijaa tarkastusvaliokuntaan vuodelle 2018. Palkkamenoissa varaudutaan myös vaalikauden loppua kohden kasvaviin työmääriin.

Talousarvioesityksessä on 100 000 euron varaus aiempien vuosien tapaan eduskunnan oman palkkajärjestelmän mukaisiin suoritusarvioprosenttien ja vaativuusluokkien nostamisiin. Muita kuin tietohallinnon ja kiinteistötoimiston laitehankintoja on talousarvioesityksessä yksi, palvelukeskuksen pakettiautohankinta 50 000 euroa.

Peruskorjauksen päättyminen vaikuttaa sekä kanslian toimintamenojen tasoon että budjetoinnin tarkkuuteen. Huolellisella suunnittelulla on pyritty ennakoimaan eduskuntatalon käyttöönoton ja peruskorjauksen päättymisen mukanaan tuomat tarpeet ja mahdollisuudet toimintojen kehittämiseen, mutta vasta lähivuodet tulevat osoittamaan millaiseksi toiminta peruskorjatuissa tiloissa vakiintuu.

3.3. Kansanedustajan avustajat

Vuoden 2015 vaalien jälkeen neljän eduskuntaryhmän (sd, vihr, vas, kd) avustajat siirtyivät eduskuntaryhmien palvelukseen. Ryhmät saavat avustajatukea kansliatoimikunnan 4.3.2015 päättämien laskentaperiaatteiden mukaisesti. Tuen suuruus on tällä hetkellä 3 382 euroa/kk/edustaja, ja se maksetaan talousarvion momentilta 21.10.51 Avustajatuki eduskuntaryhmille. Vanhaan avustajajärjestelmään jäi neljä eduskuntaryhmää (kesk, kok, ps, r). Näiden ryhmien avustajien palkat maksetaan kanslian toimintamenoista ja avustajat ovat palvelussuhteessa eduskunnan kansliaan. 13.6.2017 perustettu 20 kansanedustajasta koostuva Uusi vaihtoehto -eduskuntaryhmä (nykyinen Sininen eduskuntaryhmä) päätti myös siirtyä ryhmäkansliamalliin 16.8.2017 lukien. Vuoden 2018 talousarvioesitys on laadittu näistä lähtökohdista.

Vuoden 2018 talousarvioesityksessä avustajajärjestelmän menot on budjetoitu eduskuntaryhmien koon mukaisesti kahdelle momentille: 113 edustajan avustajamenot kanslian toimintamenoihin ja 87 edustajan avustajamenot avustajatukeen. Vuodelle 2018 budjetoitu 7 640 000 euron määräraha jakautuu seuraavasti:

Momentti	Määräraha (1 000 €)
21.10.01 Kanslian toimintamenot	4 109
21.10.51 Avustajatuki eduskuntaryhmille	3 531

Määräraha on 49 000 euroa eli 0,6 % suurempi kuin vuoden 2017 talousarviossa. Kasvua selittää ryhmäkansliamallin käyttöönotto myös Sinisessä eduskuntaryhmässä.

3.4. Peruskorjaus

Peruskorjauksen määrärahat on talousarviossa budjetoitu kahdelle momentille:

Momentti	Määräraha (1 000 €)
21.10.02 Peruskorjaukseen liittyvät toimintamenot	2 482
21.10.74 Eduskunnan rakennusten peruskorjaus	4 000

Vuonna 2018 on peruskorjauksessa siirrytty jo sen jälkitöihin. Peruskorjauksen menot vähenevät vuoden 2017 talousarvion 50,9 milj. euron tasosta noin 44,4 milj. eurolla.

Vuoden 2018 *peruskorjauksen toimintamenoihin* on esitetty 2,5 milj. euroa, mikä on 250 000 euroa kehystä suurempi. Kehyksen ylitys johtuu turvallisuusosaston kehysten laatimisen jälkeen ilmoittamasta tarpeesta päivittää eduskunnan ympäristönvalvontajärjestelmä vastaamaan nykyistä tarvetta. Lisäksi peruskorjauksen toimintamenoissa on varauduttu mm. S-rakennuksen ennallistamistöihin, E-rakennuksen täydennys- ja jälkitöihin sekä kalustehankintoihin (kiinteistötoimisto 2,2 milj. euroa) sekä turvallisuusosaston ennalta arvaamattomiin jälkitöihin (0,1 milj. euroa).

Peruskorjauksen toimintamenojen osalta talousarvioesitykseen sisältyy merkittävä epävarmuus koskien S-rakennuksen palautuskustannuksia. Niihin on varattu 0,8 milj. euroa, mikä sisältää myös mahdolliset korjausajan vuokrakulut. Lopullinen sopimus palautuskustannusten jakamisesta Taideyliopiston kanssa tehtäneen tämän syksyn aikana.

Peruskorjauksen investointimenojen talousarvioesitys 4,0 milj. euroa on kehyksen mukainen. Määräraha käytetään peruskorjauksen jälkitöihin etenkin E-, D- ja F-rakennuksissa.

3.5. Tietohallinnon laitehankinnat ja kehittämishankkeet

Vuoden 2018 tietohallinnon investointimenoihin esitetty 4,0 milj. euroa on kehyksen mukainen. Merkittävimpiä hankkeita vuonna 2018 ovat

- lainsäädäntötyön asianhallintajärjestelmä EDUKSIn jatkuvan kehityksen muutostyöt 1,0 milj. euroa
- teknisten tietoturvajärjestelmien uusiminen 0,6 milj. euroa
- verkkopalveluiden jatkuvan kehityksen muutostyöt 0,4 milj. euroa sekä
- hallinnon asiankäsittelyjärjestelmä 0,3 milj. euroa.

3.6. Ryhmäkansliaraha

Ryhmäkansliaraha säilyy vuoden 2017 tasolla. Edellinen vajaan kahden prosentin korotus tehtiin vuodelle 2016. Ryhmäkansliaraha määräytyy siten, että se on 1 575 euroa/kk jokaista kansanedustajaa kohden sekä 3 150 euroa/kk perussummana jokaiselle vaalituloksen perusteella muodostetulle eduskuntaryhmälle.

3.7. Eduskunnan yhteydessä toimivat virastot

Kansliatoimikunta ei päättänyt yksilöityjä kehyksiä eduskunnan yhteydessä toimiville kolmelle virastolle. Kansliatoimikunta kuitenkin kehotti niitä ottamaan huomioon soveltuvin osin kansliatoimikunnan eduskunnan kanslialle asettamat laadintaperiaatteet. Ne koskivat harkinnanvaraisten menojen pienentämistä sekä pidättäytymistä uusien harkinnanvaraisten menojen sekä uusien virkojen esittämisiltä. 15.6.2017 kokouksessaan kansliatoimikunta kehotti eduskunnan yhteydessä toimivia virastoja laatimaan esityksensä siten, että menot eivät nouse talousarvion 2017 tasosta. Tämän johdosta Ihmisoikeuskeskus ja Ulkopoliittinen instituutti tarkensivat esityksiään.

3.7.1. Eduskunnan oikeusasiamies

Vuoden 2018 talousarvioesityksen menot ovat 5 468 000 euroa. Ne ovat vuoden 2017 talousarviota 140.000 euroa eli 2,5 % pienemmät.

Kansliatoimikunnan asettamista talousarvion laadintaperiaatteista johtuen oikeusasiamies ei esitä määrärahaa kidutuksen vastaisen yleissopimuksen valvontatehtävän edellyttämään esittelijän virkaan, vaikka se arvioidaan tarpeelliseksi.

Toimintamenojen väheneminen johtuu etenkin työnantajan sosiaaliturva- ja eläkemaksujen pienenemisestä sekä atk:n käyttöpalvelujen kustannusten pienentymisestä. Toisaalta talousarviossa on varauduttu ulkoisten verkkosivujen ja kanslian oman intranetin uudistamiseen (62 000 euroa) sekä asianhallintajärjestelmän pienkehitykseen (20 000 euroa).

3.7.1.1. Ihmisoikeuskeskus

Oikeusasiamiehen kanslian yhteydessä toiminnallisesti itsenäisenä olevan Ihmisoikeuskeskuksen vuoden 2018 talousarvioesityksen menot ovat 593 000 euroa. Määrärahaesitys on saman suuruinen kuin vuonna 2017.

Myös Ihmisoikeuskeskus katsoo, että sen resurssit eivät ole tehtävien laajuuteen nähden riittävät. Kansliatoimikunnan talousarvio-ohjeistuksen johdosta uutta virkaa ei kuitenkaan esitetä ja henkilöstökulujen kasvuun suhtaudutaan kriittisesti.

3.7.2. Ulkopoliittinen instituutti

Vuoden 2018 talousarvioesityksen menot ovat 3 398 000 euroa. Määrärahaesitys on saman suuruinen kuin vuonna 2017. Siirtomäärärahoja on vuonna 2018 käytettävissä noin 370 000 euroa. Se on noin 52 000 euroa vähemmän kuin vuonna 2017.

Tulojen kokonaismäärän arvioidaan olevan vuonna 2018 noin 660 000 euroa. Se koostuu ulkopuolisesta hankerahoituksesta, ulkopuolisten maksamista kustannusten korvauksista sekä maksullisesta toiminnasta.

Uusien toimitilojen myötä Ulkopoliittisella instituutilla lisääntyy tarve vuokrata markkinahintaisia seminaaritiloja talon ulkopuolelta, mikä lisää vuokrakuluja. Lisäksi Ulkopoliittinen instituutti huomauttaa, että sen tutkijoiden palkat ovat edelleen jonkin verran jäljessä alan palkkatasosta, mikä vaikeuttaa rekrytointeja.

3.7.3. Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiontalouden tarkastusviraston esitys vuodelle 2018 on 14 937 000 euroa. Se on 388 000 euroa eli 2,5 % pienempi kuin vuoden 2017 talousarviossa. Vähennys johtuu tarkastusviraston vuokramenojen alentumisesta viraston siirtyessä kesäkuussa 2017 uusiin toimitiloihin.

Vuodelle 2018 ehdotetut määrärahat perustuvat tarkastusviraston tarkastussuunnitelmaan 2017-2021. Tarkastussuunnitelma on myös talousarviolainsäädännössä tarkoitettu toiminta- ja taloussuunnitelma.

Tarkastusviraston talousarvioesitys perustuu siihen, että tarkastusviraston nykyiset tehtävät hoidetaan kansliatoimikunnan vahvistamien talouden ja henkilöstösuunnittelun linjausten ja kehyksen mukaisten määrärahojen tason puitteissa. Tarkastusvirastossa valmistaudutaan sote- ja maakuntauudistuksessa sille mahdollisesti tulevien nykyistä laajempien tarkastustehtävien hoitamiseen sekä tarkastusoikeuden laajentumiseen. Talousarvioesitys 2018 ja siihen sisältyvä kehyslaskelma eivät sisällä arvioita mahdollisen uudistuksen vaikutuksista tarkastusviraston talousarvioon ja uusien tehtävien muuhun resursointiin.

Tarkastusviraston vuonna 2010 käynnistämällä vakaus- ja tehokkuusohjelmalla on kyetty etupainotteisesti toteuttamaan vuosille 2012-2016 asetetut taloudellisuustavoitteet. Tarkastusviraston talousarvion määrärahat toimintamenoihin ovat vakaus- ja tehokkuusohjelman toteuttamisella vuonna 2017 vuoden 2013 tasolla. Ohjelmaa on jatkettu ja vuoden 2018 talousarvioesitys sisältää 388.000 euron vähennyksen toimintamenoihin verrattuna edellisen vuoden määrärahaan.